

תפילת אברהם על סדום

1. האלשיך הקדוש לפסוק כ:
"כי הנה זעקת סדום ועמורה כי רבה ולפעמים יקרה לא יהיו כל כך חטאת החוטאים כזעקות שצועקים עליהם, אך בזה נהפוך הוא כי אם הזעקה רבה והחטאת כבדה מאוד על הזעקה".
2. רש"י לפסוק כ:
"כי רבה – כל 'רבה' שבמקרא הטעם למטה בבי"ת לפי שהן מתורגמין גדולה, או גדלה והולכת, אבל זה טעמו למעלה ברי"ש לפי שמתורגם גדלה כבר".
3. מלבי"ם לפסוק כא:
"ארדה נא - ... כי בזה נעלה משפט ד' ממשפט בני אדם... שבמשפט בני אדם לא יביטו רק [אלא] על המעשה לבדה וכפי המעשה יחרצו את הדין... אבל במשפט האלוקים... יבחן את הפועל, את הרשע ותכונתו, וגם יבחן את העת באיזה עת הרשיע, וענין החפץ של הפועל... וגם יביט על המעשה בכללו ובצרוף המקום שנעשה המעשה... למשל, במשפט של סדום שכלאו רגל עובר אורח מארצם ועינו את העוברים בתועבת רצח ויד עני ואביון לא החזיקו, לפי מה שעלה זעקת הנעשקים למרום היו חייבים כליה, אבל ברדת השופט העליון למטה להשקיף על תכונת נפש הפועל, יביט אם הם בטבעם כיליים [קמצנים]... או אם רבו אורחים עניים כארבה לרוב, או אם הוא עת רעב, או אם הוא עת מלחמה שאז יקפידו שלא יעברו זרים לרגל את ארצם... שכל זה יקל עונשם. וכמו שפירש זאת יחזקאל: 'הנה זה עון סדם... גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה'¹, באר שלא היה זה מפני רעב, שהיה לה שבעת לחם ולא מפני הפילות [הקמצנות] כי היה לה גאון שבעת לחם ולא מפני מלחמה, כי השקט היה לה ולא מפני שהאורחים רבו עליה, שהיה לה שלווה".
4. תנחומא וירא ח:
"תדע לך! שבזמן שהבריות חוטאין ומכעיסין לפניו והוא כועס עליהן, מה הקב"ה עושה? חוזר ומבקש להן סניגור שילמד עליהן זכות ונותן שביל לפני הסניגור".
5. רש"י לפסוק כב:
"**ואברהם** עודנו עמד לפני ד' – והלא לא הלך לעמוד לפניו, אלא הקב"ה בא אצלו... והיה לו לכתוב **וד'** עודנו עומד לפני אברהם? אלא תיקון סופרים הוא זה".
6. הכתב והקבלה לפסוק כב:
"אין הכוונה לומר ששינה שום אדם דבר מה בתורתנו הקדושה חלילה. כי אין אדם בעולם שיזייף ספר ויאמר אני זייפתי ותיקנתי כך וכך, ואיך יאמרו תקון סופרים הוא זה? אבל כוונתם בזה... שלפי ענין משך הפרשה היה ראוי להיות כן [שד' עודנו עומד לפני אברהם], ומה ששינה ה**כתוב** לא היה אלא כסופר המתקן דבריו דרך כבוד כלפי מעלה".

¹. יחזקאל טז מט.

7. האלשיך הקדוש לפסוק כב:

"הורה גודל ביטחון אברהם בקונו, וגודל חשקו לזכות את הבריות,
שאף אחרי לכת המלאכים לסדום להשחיתם בגזירתו יתברך,
לא השיב ידו מתפילה, רק עודנו עומד לפני ד' לבקש רחמים".

8. בראשית רבה מט יב:

"אמר רבי חייא בר אבא: בקש אברהם לירד לו מחמשים לחמשה
[דהיינו לקצר את תפילתו] אמר לו הקב"ה: חזור בכ למפרע!
אמר רבי לוי: [משל למה הדבר דומה:] לחלף סרידה [שעון מים] מלאה מים
כל זמן שהיא מלאה מים הסניגור מלמד [זכות על הנאשם],
פעמים שהדיין מבקש שילמד סניגוריא הוא אומר: הוסיפו בתוכה מים".